

PAAVALIN SEURAKUNNAN ARKISTO

Arkistonmuodostaja

Paavalin seurakunta 1941-

Paavalin seurakunta kuului Tampereen hiippakuntaan vuoteen 1959 saakka ja Helsingin hiippakuntaan sen perustamisen jälkeen vuodesta 1959, Kallion rovastikuntaan ja Helsingin seurakuntayhtymään; vuodesta 2011 lähtien Tuomiorovastikuntaan.

Seurakunnan muodostuminen

Helsingin ruotsalais-suomalainen seurakunta jaettiin vuonna 1906 kuuteen seurakuntaan. Pitkäsillan pohjoispuoli muodosti Sörnäisten suomalaisen seurakunnan, johon kuuluivat Kallion, Alppilan, Sörkan, Vallilan ja Hermannin alueet sekä Kumpula, Toukola ja Vanhakaupunki. Nykyisen Paavalin seurakunnan alueet olivat osa Sörnäisten suomalaista seurakuntaa.

Vuonna 1941 Sörnäisten suomalaisesta seurakunnasta muodostettiin Kallion ja Paavalin seurakunnat. Paavalin seurakuntaan kuuluivat Vallilan, Hermannin, Vanhankaupungin, Kumpulan, Toukolan, Käpylän ja Itä-Pasilan alueet ja myöhemmin myös uusi kaupunginosa Arabianranta ja osa Kalasataman alueesta. Vuonna 1949 Käpylän alue erotettiin Paavalin seurakunnasta ja muodosti itsenäisen Käpylän seurakunnan (1949-2010). Itä-Pasila toimi kappeliseurakuntana vuosina 1983-2001.

Seurakunnan toimitilat ja toiminta

Paavalin kirkon tontti Sammatintien ja Punkaharjuntien välisellä alueella hankittiin vuonna 1915 ja Paavalin kirkko rakennettiin vuonna 1931. Kirkon suunnitteli arkkitehti Bertel Liljeqvist (Paavalin kirkko, Stadin helmi 1931-2011, Paavalin kirkon 80-vuotisjuhlaulkaisu). Paavalin kirkko oli kolmas Sörnäisten suomalaisen seurakunnan kirkoista Kallion ja Käpylän kirkkojen lisäksi. Toukolan seurakuntatalo rakennettiin vuonna 1955, sitä ennen, vuodesta 1939 alkaen toiminta Toukolassa tapahtui Japaninkatu 17:ssä. Toukolan seurakuntatalo oli toiminnassa vuosina 1955-1992 ja 2002-2011. Hermannin seurakuntatalo rakennettiin vuonna 1966 ja myös seurakunnan kirkkoherranvirasto sijaitsi Hämeentie 73:ssä vuoteen 2003 saakka. Nykyisin Hämeentiellä sijaitsee erityisdiakoniatyön toiminnot. Itä-Pasilan seurakuntakoti toimi vuosina 1975-2017, joista vuosina 1983-2001 itsenäisenä kappeliseurakuntana. Paavalin, Toukolan, Hermannin ja myöhemmin Itä-Pasilan toimitilojen lisäksi pyhäkoulu-, kerho, nuoriso- ym. toimintaa järjestettiin mm. Kumpulan maauimalassa, Imatran Voiman kerhohuoneessa Vanhassa kaupungissa sekä osoitteissa Kymintie 48 ja Päijänteentie 4-6 ja 38.

Seurakunnan kesäkotina toimi Päivärinne Laajasalossa (Sörnäisten suomalainen seurakunta) ja Paavalin seurakunnan oma leirikeskus Mäntyniemi Kirkkonummella vuosina 1960-2017.

Paavalin seurakunta sijaitsee Pitkäsillan pohjoispuolella, leimallisesti työläiskaupunginosissa Vallilassa ja Hermannissa. Varhainen toiminta on painottunut perinteisen seurakuntatyön ja jumalanpalveluselämän rinnalla erityisesti diakonia- ja kasvatustyöhön. 1970-luvulla Paavalissa toimi Helsingin suurin AA-ryhmä. Toukolassa toimi vuosina 1973-1994 Koululaisten iltapäiväkoti Toukola. Läheisessä yhteistyössä musiikkityön kanssa toimii Paavalin musiikkiopisto, Graduale kuoro ja Musiikkiyhdistys Graduale ry. Muita sidosryhmiä ovat olleet mm. partiolippukunta, koulut, päiväkodit, Martat, Vallilan kotien puolesta -yhdistys ja eläkeläisjärjestöt.

Paavalin seurakunnan kirkkoherrat

- Lauri Takala 1941-1951
- Aaro Siljamäki 1951-1957
- Erkki Sarkama 1958-1971
- Pekka Halmesmaa 1972-1995
- Yrjö Simojoki 1995-2005
- Jorma Parviainen 2005- 2014
- Kari Kanala 2016-

Piispantarkastukset Paavalin seurakunnassa

Paavalin seurakunnassa on pidetty piispantarkastukset, 1964, 1976, 1985, 1995, 2007

Arkiston rajavuodet

1930-2000, 2001-

Arkisto sisältää joitakin asiakirjoja/asiakirjasarjoja Sörnäisten suomalaisen seurakunnan ajoilta vuosilta 1931 -1941, näihin sisältyy myös Kallion rovastikunnan asiakirjoja: Kirkollisia kuulutuksia ja ilmoituksia vuodesta 1938 alkaen, Kallion rovastikunnan diakoniatyön toimikunnan asiakirjoja vuodelta 1931, nuorisotyöhön liittyviä asiakirjoja 1930-1941 ja kerhojen päiväkirjoja 1938 alkaen.

Paavalin seurakunnan arkiston yhteydessä on vuonna 1959 perustetun Paavalin siirtolayhdistys ry:n arkisto. Yhdistys lakkautettiin vuonna 2017 kun Mäntyniemen leirikeskus myytiin yksityiselle.

Paavalin seurakunnan Graduale -kuoro ja Musiikkiyhdistys Graduale muodostavat omat arkistonsa, jotka säilytetään Paavalin seurakunnan arkiston yhteydessä (arkistoluettelo II, Jumalanpalvelus- ja musiikkityö)

Arkiston järjestämisperiaatteet

Kirkon arkistot eivät kuulu arkistolain piiriin, mutta arkistolakia ja muita arkistoon vaikuttavia lakeja kuten henkilötietolakia, julkisuuslakia ja siihen liittyvää asetusta hyvästä tiedonhallintalaista sovelletaan myös seurakunnan arkistoon.

Seurakuntien arkistonmuodostusta on ohjattu seuraavilla Piispainkokouksen, Laajennetun piispankokouksen ja Kirkkohallituksen antamilla ohjeilla: Arkistokomitean mietintö 1939, Kirkonarkistojen ohjesääntö 1954, Kirkonarkistojen ohjesääntö 1966, Seurakuntien arkistosääntö 1985, Malli seurakuntien arkistonmuodostussuunnitelmaksi (AMS) ja arkistosäännöksi 2000, päivitetty AMS 2007 ja 2019. *Paavalin seurakunnan seurakuntaneuvosto on vahvistanut seurakunnan arkistonmuodostussuunnitelman 3.4.2020.*

Paavalin seurakunnan arkisto vuosilta 1941-2000 on järjestetty Suomen evankelisluterilaisen kirkon Kirkonarkistojen ohjesäännön (1966 ja 1985) mukaan. Vaikka arkistoluettelot puuttuvat, on arkisto pyritty säilyttämään nimiöiden mukaan rekonstruoidun järjestyksen mukaisesti, niiltä osin, kun se on ollut mahdollista. Arkistoa on seulottu jo aiemmin, mutta koska hävitysluettelot puuttuvat, ei niitä vähäisiä

asiakirjoja, jotka seulottiin 2018-2019 järjestämisen yhteydessä, ole merkitty hävitysluetteloon vaan arkistoluettelon huomautuskenttään.

Arkistoaineisto vuodesta 2000 eteenpäin järjestettiin vuonna 2019 Kirkkohallituksen malliarkistonmuodostussuunnitelman (AMS 2000) ja sen päivitettyjen versioiden (2007, 2019) mukaan. Arkistokaavan ja arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti järjestetty arkisto muodostaa kaksi kokonaisuutta, joiden raja kulkee pääsääntöisesti vuodessa 2000. Muutamissa poikkeustapauksissa asiakirjakokonaisuutta ei ole haluttu jakaa. Jos kotelon tai kokonaisuuden jakaminen ei ole ollut tarkoituksenmukaista, on rajavuoden ympärillä olevat vuodet sijoitettu jompaankumpaan kokonaisuuteen. Esimerkiksi Paavalin Siirtolayhdistyksen arkisto (1941-2017) on sijoitettu kokonaisuudessaan luokkaan IV 13. Nämä poikkeukset on merkitty arkistoluettelon huomautuskenttään.

Arkistoluettelot

Arkisto on ollut järjestettynä vuoden 1966 ohjesäännön mukaan, mutta muuton/muuttojen yhteydessä arkistoluettelo on kadonnut, arkistoaineistoa on luovutettu Helsingin seurakuntayhtymän päätearkistoon useissa erissä ja aineistoa on muutoinkin seulottu. Luovutuksista löytyy muutamia saatekirjeitä ja arkistoluettelosta löytyy joitakin sivuja/kopioita, joista osa on talousarkiston B-luetteloita eli määrääjän säilytettävien aineistojen luetteloita. Helsingin seurakuntayhtymän arkistossa on vanhoja arkistoluetteloita, jotka kohdistuvat väestörekisteriarkistoon. Paavalinkirkon rakennuspiirustukset ja muu rakentamiseen ja korjausrakentamiseen liittyvä aineisto on luovutettu Helsingin seurakuntayhtymän arkistoon ja löytyvät Helsingin seurakuntayhtymän kiinteistötoimiston asiakirjoista. Paavalin kirkossa on suoritettu korjaustöitä vuosina 1951 ja 1957. Viimeinen ja suurin peruskorjaus valmistui vuonna 2003. Samoin muiden seurakunnan tilojen kuten Toukolan kirkon, Hämeentiellä sijaitsevan seurakuntatalon ja Itä-Pasilan seurakuntakodin rakennusasiakirjat ovat Helsingin seurakuntayhtymän päätearkistossa.

Arkistoluettelo I (1930-2000)

Arkistokaavan mukaisen arkistoluettelon sisällysluettelo:

- I Väestörekisteriarkisto
- II Hallintoarkisto
- III Talousarkisto
- IV Seurakunnallisten toimikuntien arkistot

Paavalin seurakunnassa Toimikunnat on merkitty juoksevin numeroin, jotka seuraavat ryhmätunnusta IV. Koululaisten iltapäiväkotit Toukolan, Itä-Pasilan kappeliseurakunnan ja Siirtolayhdistys ry:n arkistot ovat merkitty samoin ryhmään IV.

- IV 1 Tiedotus
- IV 2 Jumalanpalvelus ja musiikkityö
- IV 3 Päiväkerhotyö
- IV 4 Pyhäkoulut

- IV 5 Kerhot
- IV 6 Rippikoulutyö
- IV 7 Nuorisotyö
- IV 8 Diakoniatyö
- IV 9 ei käytössä
- IV 10 Lähetystyö
- IV 11 Koululaisten iltapäiväkerho Toukola
- IV 12 Itä-Pasilan kappeliseurakunta
- IV 13 Siirtolayhdistys ry

Arkistoluettelo II (2001-)

Arkistonmuodostussuunnitelman tehtäväluokat:

0. Yleishallinto
1. Henkilöstö- ja palkkahallinto, luottamushenkilöt ja vapaaehtoiset
2. Talous-, kiinteistö- ja materiaalihallinto
3. Kirkonkirjat (Helsingin seurakuntayhtymän väestörekisterissä)
4. Hautaustoimi (Helsingin seurakunnan hautaustoimi)
5. Yleinen seurakuntatyö ja sielunhoito
6. Kristillinen kasvatus ja opetus
7. Diakonia- ja lähetystyö

Arkiston käyttö

Arkisto on vapaasti tutkijoiden käytettävissä, kuitenkin luvanvaraisesti arkaluonteista ja salaista tietoa sekä henkilörekistereitä sisältäviltä osin vain seurakunnan kirkkoherran tai seurakuntayhtymän arkistonhoitajan luvalla. Tutkijan tulee allekirjoittaa sitoumus aineiston asiallisesta käytöstä. Arkiston vanhempi osa sisältää paljon henkilötietoja, joiden käyttöä nykyisen lainsäädännön mukaan ei voida hyväksyä. Tällaisia sarjoja ovat Rippikoulupäiväkirjat ja rippikoululaisten luettelot sarjassa II A, Pöytäkirjat sarjassa II C Konseptit ja toisteet sarjassa II D, Saapuneet asiakirjat sarjassa II E sekä Seurakunnallisten toimikuntien arkistot ryhmässä IV.

Arkiston laajuus

- Arkiston I laajuus on 9 hm, 121 yksikköä (Helsingin seurakuntayhtymän keskusarkistossa)
- Arkiston II laajuus – karttuva arkisto
-

Arkiston järjesti ja kuvaili Leena-Maria Siivonen 4.2.2019 ja 4.3.2020